

Розділ 3

Раціональна організація праці у закладах ресторанного господарства

Тема 14. Основи раціональної організації праці.

План

1. Значення раціональної організації праці.
2. Форми розподілу та кооперації праці.
3. Підвищення ефективності праці виробничого персоналу у закладах ресторанного господарства.

1. Значення раціональної організації праці

Головна мета впровадження наукової організації праці – забезпечення найбільш раціонального використання робочого часу за високої якості кінцевих результатів роботи (продукції, послуг, процесів) та економних витрат усіх видів ресурсів.

Система заходів із впровадження наукової організації праці містить:

- розробку та здійснення заходів із виявлення та усунення причин порушень трудової, виробничої й технологічної дисципліни;
- аналіз причин та динаміки травматизму;
- соціологічне дослідження з метою виявлення ефективності впровадження наукової організації праці;
- аналіз результатів матеріального і морального заохочення працівників, результатів впровадження нових засобів технічного оснащення

Впровадження заходів із наукової організації праці забезпечує підвищення її продуктивності у поєднанні із підвищенням якості продукції, послуг, роботи

Наукова організація праці передбачає три основні групи завдань (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 - Основні групи завдань наукової організації праці

Планування та впровадження заходів із наукової організації праці містять:

- аналіз фактичного стану організації праці на підприємстві;
- розробку плану наукової організації праці;
- розрахунок економічної ефективності заходів із підвищення рівня наукової організації праці;
- впровадження намічених планів

Основні напрями наукової організації праці у ресторанному господарстві наведені на рис. 3.2.

Рисунок 3.2 – Напрямки наукової організації праці

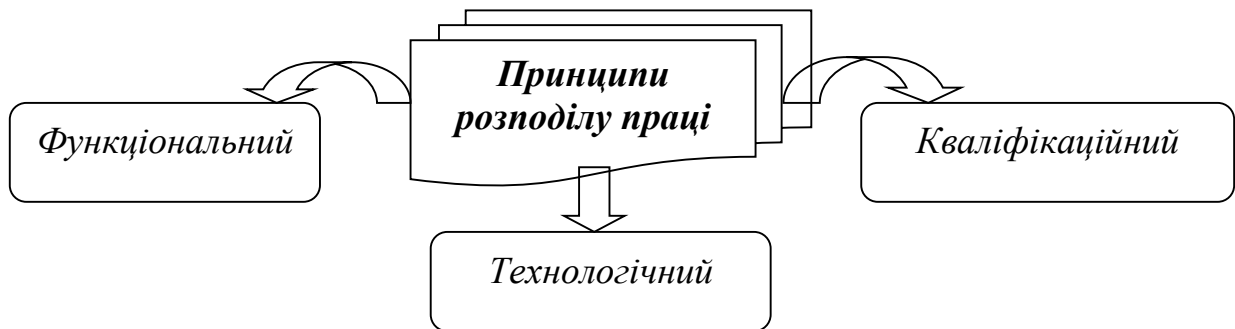
2. *Форми розподілу та кооперації праці*

Розподіл та кооперація праці передбачають:

- забезпечення найбільш доцільнішої розстановки працівників на усіх ділянках;
- чітке визначення службових обов'язків, прав та відповідальності кожного з них;
- раціональне використання робочого часу;
- створення комплексних бригад.

У ресторанному господарстві розрізняють три види розподілу праці: частковий, одиничний, загальний.

Розподіл праці здійснюється за певними принципами (рис. 3.3).

Рисунок 3.3 – Принципи розподілу праці

Поряд із розподілом праці застосовують **кооперацію**, тобто поєднання працівників у групи (бригади) для виконання певної роботи. Кооперацію праці організують шляхом чіткого транспортно-часового й інформаційного взаємозв'язку цехів, дільниць, окремих працівників для найліпшого виконання сумісної роботи, досягнення високого кінцевого результату процесів виробництва, обслуговування, управління, що виконуються сумісно, у найбільш короткі терміни і з найменшими витратами.

Розподіл та кооперація праці – два взаємодоповнюючих способи раціональної організації праці

Сумісництво професій сприяє ущільненню робочого дня, взаємозамінності працівників, підвищенню їх кваліфікації, зростанню

матеріальної зацікавленості, а також більш ефективному використанню обладнання, скороченню його простоїв.

У ресторанному господарстві діють бригади:

– **комплексні** - бригади, що включають працівників різних професій та посад;

– **спеціалізовані** - бригади, що об'єднують працівників однієї професії.

За часом роботи бригади можуть бути:

– **змінними**, що поєднують працівників однієї зміни;

– **наскрізними**, що містять працівників, зайнятих у різних змінах.

Удосконалення організації та обслуговування робочих місць.

Робоче місце – це зона трудових дій виконавця або групи виконавців для виконання певної роботи (операції, комплексу операцій). Це частина виробничої або торговельної площі, що оснащена необхідним обладнанням, інструментом, інвентарем, меблями, організаційно-технологічною документацією для виконання виробничого завдання.

Основними вимогами до організації робочих місць у закладах ресторанного господарства є: правильне планування, розташування, оснащення не обхідним обладнанням і інвентарем, своєчасне забезпечення сировиною, тарою, створення сприятливих санітарно-гігієнічних і естетичних умов тощо. Залежно від конкретних умов організують *спеціалізовані та універсальні робочі місця*.

Основні вимоги раціональної організації обслуговування робочих місць - вчасне забезпечення сировиною, напівфабрикатами, виробничим інвентарем, посудом, документацією, пристосуваннями, прибиранням відходів, технічним обслуговуванням обладнання, дотриманням термінів поточних і капітальних ремонтів обладнання, контроль за санітарним станом та ін.

3. Підвищення ефективності праці виробничого персоналу у закладах ресторанного господарства

Поліпшення організації, підбору, підготовки й підвищення кваліфікації кадрів. Передбачає систематичне підвищення рівня професійних і загальноосвітніх знань працівників, оволодіння ними другими професіями, суміжними спеціальностями, закріплення кадрів, раціональне використання фахівців.

Удосконалення трудового процесу, впровадження передових прийомів і методів праці. Наукова організація праці основана на вивченні за науково-

обґрунтованою методикою та із застосуванням сучасних технічних засобів процесів праці та умов його виконання на конкретному робочому місці.

Удосконалення нормування праці. Найважливішим шляхом удосконалення нормування усіх видів ресурсів, включаючи трудові, є їх комплексне нормування. Застосування завищених, застарілих норм (нормативів) витрат матеріальних, енергетичних ресурсів, а також відсутність цих норм призводять до перевищення трудових витрат на одиницю продукції.

Впровадження раціональних форм та методів матеріального й морального стимулювання. Матеріальне стимулювання має поєднуватися із моральним і за заохоченням за впровадження й розробку заходів щодо наукової організації праці. Моральне заохочення за розробку й впровадження наукової організації праці може бути індивідуальним і колективним, систематичним або одночасним. Воно може охоплювати працівників окремих категорій, професій або декількох підприємств, бути галузевим та міжгалузевим. Форми морального заохочення можуть бути урядовими (нагороди), відомчими (заохочення).

Рекомендована література до вивчення теми [10 – стор. 124-144], [13 – стор. 60-64].